

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบและเสนอแนวทางในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต ๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) แล้วนำไปเทียบสัดส่วนจากประชากรตามตำแหน่งหน้าที่ ขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน และได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๒๖ คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๒ ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ซึ่งผ่านการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๖๓ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ การปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาระดับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จากการทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง

เดียว (F-test แบบ one way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง หากความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อค้นพบโดยสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง และมีประสบการณ์การทำงาน ๑๑ - ๒๕ ปี

๕.๑.๒ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการบริหารการเงินมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๓ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานงบประมาณของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา อุปสรรค เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการขอตั้งงบประมาณของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๔ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านการบริหารการเงินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จัดทำทะเบียนคุมเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณครอบคลุมครบถ้วนและเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินของสถานศึกษาเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๕ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านการบริหารงานบัญชีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีหลักฐานจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสถานศึกษาสรุปรายการบันทึกบัญชีในการรับ - จ่ายเงินทุกวันทำการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๖ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุ และหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และจัดทำบัญชีวัสดุครุภัณฑ์ครบถ้วนถูกต้องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๗ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรในชุมชน เช่น หน่วยงาน องค์กรภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานงาน เพื่อให้การสนับสนุนการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน จัดกิจกรรมหา รายได้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา เช่น ผ้าป่าการศึกษา และกิจกรรมอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๘ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงบประมาณของสถานศึกษาเมื่อสิ้นปีงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการใช้จ่ายงบประมาณและการประเมินผลการใช้งบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๙ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในการรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการกำหนดดัชนีชี้วัด กรอบและโครงสร้างการประเมินและการรายงานผลที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และจัดทำทะเบียนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสถานศึกษาเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๕.๑.๑๐ การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ โดยจำแนกตามตำแหน่งมีการปฏิบัติไม่ต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

๕.๑.๑๑ การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษามีการปฏิบัติไม่ต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

๕.๑.๑๒ การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีการปฏิบัติแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๒ อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

๕.๒.๑ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการบริหารการเงินมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนได้มีการจัดทำเพื่อเสนอของบประมาณตามระบบของการจัดทำทั้งการวิเคราะห์เอนำมาพัฒนานโยบายการศึกษาให้สอดคล้องกับงบประมาณที่จะตั้งขอเบิกตามรายหัว เพราะฉะนั้นแล้วงบประมาณจะมีไม่เพียงพอ อีกทั้งโรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำและเสนอของบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับ **กระทรวงศึกษาธิการ**^๑ ที่กล่าวว่าในการบริหารงานงบประมาณจะมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ต้องมีการดำเนินงานตามขอบข่ายและภารกิจ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การติดตามตรวจสอบ ประเมินผล โดยใช้วงจรคุณภาพ (วงจรเดมมิง) ในการติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพราะวงจรคุณภาพนี้จะคอยช่วยผลักดันให้การดำเนินงานมีการพัฒนาไปในทางที่ดีตลอดเวลา สอดรับกับนโยบายของทางรัฐบาลที่มีการเปลี่ยนแปลง การวางแผนจะเป็นปัจจุบัน ต่อเนื่อง ผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ช่วยกันวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ **สมศักดิ์ กรอบสูงเนิน**^๒ ที่กล่าวว่างานงบประมาณเป็นงานสนับสนุนการบริหารงานด้านอื่น ๆ ให้สำเร็จโดยจะช่วยให้ผู้บริหารองค์กรระดับต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน พัฒนาสังคม พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาประเทศ รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งยังเป็นเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงานต่าง ๆ อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อฝ่ายบริหารเพราะเป็นเครื่องมือเอนกประสงค์ของรัฐบาลในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนส่วน

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕**, (กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๓๙-๕๐.

^๒ สมศักดิ์ กรอบสูงเนิน, “การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๑”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕.

ใหญ่และทั้งยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะนำมาซึ่งการบริหารด้านอื่น ๆ อาทิ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายในการใช้ทรัพยากรของรัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๒.๒ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลโลกในด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานงบประมาณของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา อุปสรรค เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการขอตั้งงบประมาณของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเป็นเพราะบุคลากรรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการดำเนินงาน สามารถนิเทศติดตามงานได้ จึงเป็นเหตุปัจจัยให้ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ในข้อการมีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปาริชาติ เทพรัตน์^๓** ที่กล่าวว่าโรงเรียนได้มีการจัดตั้งแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่การเงินและหรือเจ้าหน้าที่บัญชีโรงเรียน และมอบหมายคำสั่งให้ครูมีการปฏิบัติหน้าที่ที่แน่นอน ชัดเจน มีขอบเขตของการดำเนินงาน โดยมีการประเมินผลงานเชิงประจักษ์ เสริมแรงด้วยการให้รางวัล เพื่อเป็นการให้บุคลากรดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ในเรื่องของงบประมาณ เพื่อนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างรัดกุม เกิดผลต่อองค์กรน้อยที่สุด ในข้อการขอจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอาจเป็นเพราะว่านโยบายมีความหลากหลาย เปลี่ยนแปลงบ่อย กอปรทั้งบุคลากรมีการเข้าออกตลอดเวลา ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง เพราะเมื่อส่งบุคลากรเข้ารับการพัฒนาให้ตรงกับความต้องการ จนสามารถเข้าใจเรื่องของงบประมาณแล้ว ก็เกิดการย้ายหรือเปลี่ยนผู้รับผิดชอบ จึงขาดความต่อเนื่องของงาน หรือการมอบหมายคามรับผิดชอบให้แก่ครูที่มาบรรจุใหม่ หรือย้ายมาดำรงตำแหน่งใหม่ เพื่อเป็นการผลักภาระความรับผิดชอบของตน จึงทำให้ส่งผลเสียต่อสถานศึกษาได้ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จึงส่งผลให้การขอตั้งงบประมาณมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

๕.๒.๓ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลโลกในด้านการบริหารการเงินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จัดทำทะเบียนคุมเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณครอบคลุมครบถ้วนและเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินของสถานศึกษาเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเป็นเพราะมีการมอบหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน วิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อกำหนดเป้าประสงค์ การวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นรูปธรรม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนเข้ามาร่วมวางแผนการบริหารงานอย่างโปร่งใส เมื่อสถานศึกษามีการวางรูปแบบหรือระบบที่ชัดเจนแน่นอน ทำให้การดำเนินงาน

^๓ ปาริชาติ เทพรัตน์, “ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

ตรวจสอบสามารถทำได้อย่างโปร่งใส มีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมการเบิกจ่าย กระตุ้นให้มีการนำเงินในส่วนของแต่ละกลุ่มบริหารงาน หรืองานที่รับผิดชอบได้ดำเนินการ เพื่อจะได้งบประมาณที่ได้มีการจัดทำไว้แล้วนั้นมาใช้ให้ตรงกับจุดประสงค์ เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ซึ่งตรงกับแนวคิดของ**กระทรวงศึกษาธิการ**^๔ และงานวิจัยของ **อภิรักษ์ น้าทับทิม**^๕ เกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา กำหนดทิศทางของสถานศึกษา และกำหนดกลยุทธ์สถานศึกษากระบวนการจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๕.๒.๔ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบัญชีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีหลักฐานจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวันเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสถานศึกษาสรุปรายการบันทึกบัญชีในการรับ-จ่ายเงินทุกวันทำการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเป็นเพราะว่า การเบิกจ่ายเงินต้องมีหลักฐานเอกสารที่แน่นอนในการขอตั้งงบประมาณ หรือการหักล้างค่าใช้จ่ายจากการที่ได้รับงบประมาณ ซึ่งการดำเนินงานในการมีหลักฐาน สอดคล้องกับ**กระทรวงศึกษาธิการ** ที่กล่าวว่า ต้องมีกระบวนการในการคิดล่วงหน้า เพื่อควบคุมการกระทำหรือการดำเนินงานให้เป็นไปตามสิ่งต่างๆ ที่คิดไว้ซึ่งการวางแผนและการจัดทำงบประมาณ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำงบประมาณและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนงบประมาณ ส่วนราชการจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนงบประมาณเชิงกลยุทธ์ โดยพิจารณาบทบาทบทบาท ภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อกำหนดโครงสร้างแผนงาน งาน/โครงการ อันสอดคล้องกับ**กระทรวงศึกษาธิการ**^๖ ที่กล่าวถึงการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งต้องมีการวางแผนงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง เพื่อให้เกิดความมั่นคงตรวจสอบได้จึงต้องมีการจัดทำบัญชีเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

๕.๒.๕ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารพัสดุและสินทรัพย์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และจัดทำบัญชีวัสดุครุภัณฑ์ครบถ้วนถูกต้องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง จึงทำให้การปฏิบัติงาน

^๔ กระทรวงศึกษาธิการ,พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕, หน้า ๖-๗.

^๕ อภิรักษ์ น้าทับทิม, การวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.isc.ru.ac.th/data/ED004408.doc>. [๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐].

^๖ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕, หน้า ๑.

ของตนเองครบทุกด้าน สอดคล้องกับปาริชาต เทพารัตน์^๗ ที่กล่าวว่าโรงเรียนได้มีการจัดตั้งแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่การเงินและหรือเจ้าหน้าที่บัญชีโรงเรียน และมอบหมายคำสั่งให้ครูมีการปฏิบัติหน้าที่ที่แน่นอน ชัดเจน มีขอบเขตของการดำเนินงาน โดยมีการประเมินผลงานเชิงประจักษ์ จึงทำให้การดำเนินงานมีทิศทางที่แน่นอนส่งผลให้การมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่พัสดุและหัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด

๕.๒.๖ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรในชุมชน เช่น หน่วยงาน องค์กรภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานงาน เพื่อให้การสนับสนุนการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด และให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน จัดกิจกรรมหา รายได้เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา เช่น ฝ่าป่าการศึกษา และกิจกรรมอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นเพราะว่าชุมชนเข้ามามีบทบาทสอดคล้องกับการบริหารแบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) โดยโรงเรียนจะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การจัดทำแผนและพัฒนานวการบริหารงบประมาณ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง โดยให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชน ตัวแทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ มีส่วนร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองให้มากที่สุด ทั้งนี้การบริหารจัดการที่รับผิดชอบร่วมกันตามภาระงานของสถานศึกษานั้น จะทำให้เกิดความเป็นเจ้าของและทำให้ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับได้ โดยมีหลักการหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครองตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น หลักการคืบอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเองและหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

๕.๒.๗ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงบประมาณของสถานศึกษาเมื่อสิ้นปีงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีการนำผลการ

^๗ ปาริชาต เทพารัตน์, “ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

ประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการใช้จ่ายงบประมาณและการประเมินผลการใช้งบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอาจเป็นเพราะการดำเนินงานต้องมีการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารงบประมาณมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ โดยใช้วงจรเดมมิ่ง ประกอบไปด้วย P= Plan คือ ขั้นตอนการวางแผน, D= DO คือ ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหาตามแนวทางที่วางไว้, C= Check คือ ขั้นตอนการตรวจสอบและเปรียบเทียบผลและ A= Action คือ การกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับชัยสิทธิ์ เณลิมมีประเสริฐ^๔ ที่กล่าวว่า กระบวนการในการคิดล่วงหน้า เพื่อควบคุมการกระทำหรือการดำเนินงานให้เป็นไปตามสิ่งต่างๆ ที่คิดไว้ ซึ่งการวางแผนและการจัดทำงบประมาณ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำงบประมาณและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนงบประมาณ ส่วนราชการจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนงบประมาณเชิงกลยุทธ์ โดยพิจารณาบทบาท บทบาทภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อกำหนดโครงสร้างแผนงาน งาน/โครงการ อันสอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมทั้งต้องมีการวางแผนงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (MTDF) ด้วย

๕.๒.๘ บุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ มีการปฏิบัติตามการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า มีการกำหนดดัชนีชี้วัด กรอบและโครงสร้างการประเมินและการรายงานผลที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และจัดทำทะเบียนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสถานศึกษาเป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอาจเป็นเพราะการกำหนดแนวทางจำเป็นต้องการวางแผน ซึ่งการวางแผนการบริหารงบประมาณจะสามารถทำให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างตรงจุดประสงค์ ประหยัดเวลา ลดการใช้จ่ายเงินไปในทางที่ผิด ซึ่ง **กรมการศึกษานอกโรงเรียน**^๕ ได้กล่าวถึงการกำหนดตัวชี้วัด กรอบโครงสร้างผ่านองค์ประกอบทั้ง ๓ องค์ประกอบคือ ๑. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นการวางแผนที่คำนึงถึงศักยภาพและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายในที่มีต่อหน่วยงานและสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ว่าจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) คืออะไร และภายใต้สภาพแวดล้อมภายนอกมีสิ่งใดที่เป็นโอกาส (Opportunities) สิ่งใดที่เป็นภาวะคุกคาม หรืออุปสรรค (Threats) ซึ่งการวิเคราะห์นี้เรียกว่า SWOT Analysis โดยการนำผลการวิเคราะห์มาเป็นกรอบความคิดในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ รวมทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ ของหน่วยงานและสถานศึกษา และ มีการกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จของงาน ๒. การทำงานงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (Medium Term

^๔ ชัยสิทธิ์ เณลิมมีประเสริฐ, มาตรฐานการจัดการทางการเงิน ๗ Hurdles สัมมนาการดำเนินงานงบประมาณระบบใหม่, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๓.

^๕ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, คู่มือดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทประชาจำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๙-๑๐.

Expenditure Framework : MTEF) เป็นการประมาณการค่าใช้จ่ายของงาน โครงการ ที่คาดว่าจะดำเนินการต่อเนื่อง จากปีที่ย่อตั้งงบประมาณล่วงหน้าไปอีก ๓ ปี เพื่อนำมาบรรจุไว้ในแผนกลยุทธ์ที่หน่วยงานและสถานศึกษาจัดทำเสนอ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ และ ๓. การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี (**Operational Planning**) หลังจากที่ยื่นหน่วยงานและสถานศึกษาได้รับแจ้งจำนวนงบประมาณที่จะได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ ที่เสนอแล้ว หน่วยงานและสถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเป็นการแปลง แผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติจริง จึงทำให้ด้านการรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน ในข้อการกำหนดดัชนีชี้วัด กรอบและโครงสร้างการประเมินและการรายงานผลที่ชัดเจน เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ หรือเป้าหมายของการบริหารการเงินได้

๕.๒.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์โลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ จำแนกตามตำแหน่งมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันว่างานบริหารงบประมาณ เป็นเรื่องสำคัญยิ่งหลักความถูกต้อง สุจริต หากเกิดความผิดพลาดจะส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาด้านอื่น รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะต้องมีการปฏิบัติงานบริหารงบประมาณที่ถูกต้องตามระเบียบราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุมาลี พร้อมพริ้ง**^{๑๐} ได้ศึกษาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาทุกแห่งต่างตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงบประมาณ ว่าการบริหารงบประมาณเป็นเรื่องละเอียดอ่อน มีรายละเอียดปลีกย่อยและกติกายึดถือปฏิบัติมาก ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างถูกต้องและเคร่งครัดเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด

๕.๒.๑๐ การเปรียบเทียบบุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์โลกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้านเนื่องจากว่าผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษายึดหลักแนวทางการปฏิบัติของระเบียบงานงบประมาณราชการ ที่ถูกต้อง โปร่งใสและตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดารา ชินชัย**^{๑๑} ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง

^{๑๐} สุมาลี พร้อมพริ้ง, “การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๙๙.

^{๑๑} ดารา ชินชัย, “การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐๙.

การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๕ พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต ๕ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนไม่แตกต่างกันเนื่องจากการบริหารงบประมาณของโรงเรียนนั้นไม่ว่าโรงเรียนขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ต่างใช้แนวปฏิบัติหรือระเบียบเดียวกันในการบริหารจัดการถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่จะได้รับงบประมาณที่มากกว่าแต่การบริหารจัดการงบประมาณนั้นไม่แตกต่างกันเช่นการโอนเงินการเบิกจ่ายงบประมาณการจัดทำบัญชีควบคุมการเบิกจ่ายการตรวจสอบติดตามผลหรือแม้แต่การรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่จึงมีปัญหาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

๕.๒.๑๑ การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๕ โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีการปฏิบัติแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเรวดี รัตนมาลา^{๑๒} ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต ๑ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงาน ด้านงบประมาณต่างกันมีสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ๕ ปี มีสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแตกต่างกันกับผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า ๒๐ ปี และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา การบริหารงบประมาณทั้ง ๗ ด้าน คือ กำหนดกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านงบประมาณโดยตรงในสถานศึกษา

๕.๒.๑๒ แนวทางในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๕ สถานศึกษาควรยึดหลักการบริหารงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีการจัดทำและเสนอของบประมาณให้ชัดเจน และทันเวลา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงบประมาณของสถานศึกษาเมื่อสิ้นปีงบประมาณอย่างชัด สามารถตรวจสอบได้และนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการใช้จ่ายงบประมาณในปีงบประมาณถัดไป เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน

^{๑๒} เรวดี รัตนมาลา, “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต ๑”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ พบประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงนำมาเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ ผู้วิจัยได้สรุปในแต่ละด้าน ดังนี้

๕.๓.๑.๑ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ พบว่า การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานปัญหา อุปสรรค เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการขอตั้งงบประมาณของสถานศึกษา เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด สถานศึกษาควรมีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา อุปสรรคที่เป็นจริงเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการขอตั้งงบประมาณของสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติควรยึดหลักทริอิตตปปะในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น ถูกต้อง ตรวจสอบได้

๕.๓.๑.๒ ด้านการบริหารการเงินพบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินของสถานศึกษาเป็นปัจจุบัน เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด สถานศึกษาควรมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินของสถานศึกษาเป็นปัจจุบันและควรเลือกบุคคลที่มีคุณธรรมโดยยึดหลักทริอิตตปปะในการบริหารการเงิน

๕.๓.๑.๓ ด้านการบริหารงานบัญชีพบว่า สถานศึกษาสรุปการบันทึกบัญชีในการรับ – จ่ายเงินทุกวันทำการ เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด สถานศึกษาจึงควรจัดทำบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย และเงินคงเหลือประจำวันให้ถูกต้องตามภาระการใช้จ่ายที่แท้จริงและให้เป็นปัจจุบัน เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบ โดยยึดหลักธรรมคัมภีร์ครองโลกในการปฏิบัติงาน ตลอดจนผู้บริหารและครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานด้านงบประมาณต้องตั้งใจปฏิบัติตามหน้าที่อย่างดียิ่ง

๕.๓.๑.๔ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์พบว่า การจัดทำบัญชีวัสดุครุภัณฑ์ครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด สถานศึกษาควรมีการจัดทำบัญชีวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆให้ครบถ้วน ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยยึดหลักทริอิตตปปะ ความเกรงกลัวต่อการทุจริต

๕.๓.๑.๕ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาพบว่า การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน จัดกิจกรรมหารายได้เพื่อ พัฒนาการศึกษาก่อนสถานศึกษา เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด สถานศึกษาควรมีการกำหนดระเบียบกิจกรรมในการปฏิบัติจัดหารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หรือชุมชนในการพัฒนาระบบการศึกษา การจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้าสู่สถานศึกษาในชุมชนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ เช่น ฝ่าป่าการศึกษา และกิจกรรมการกุศลอื่นๆ

๕.๓.๑.๖ ด้านการตรวจสอบติดตาม ประเมินผล พบว่า มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการใช้จ่ายงบประมาณและการประเมินผลการใช้งบประมาณ เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด สถานศึกษาควรนำผลที่ได้จากการตรวจสอบ ประเมินผลไปปรับปรุง พัฒนาการใช้จ่ายงบประมาณ และการประเมินผลการใช้งบประมาณให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๑.๗ ด้านรายงานผลการใช้จ่ายและผลการดำเนินงาน พบว่า การจัดทำทะเบียนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสถานศึกษาเป็นปัจจุบัน เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด สถานศึกษาควรจัดทำระบบทะเบียนการเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสถานศึกษาเป็นปัจจุบัน โดยยึดหลักความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และยึดหลักยึดถือตป้ความเกรงกลัวต่อการทุจริต คดโกง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๓.๒.๑ ควรศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕.๓.๒.๒ ควรศึกษาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเก็บข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติมขึ้น เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

๕.๓.๒.๓ เพื่อไม่ให้เกิดการแบ่งชั้นระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา